

DOKMA 2006

»War is business« se je glasilo v propagandnem filmu *Strelna v zraku* (Thunder in the Air, 1935) Hansa M. Nieterja iz Velike Britanije, ki se je v začetku novembra odvrtel na letošnjem festivalu dokumentarnega filma Dokumentarci v Mariboru – DokMa 2006. V njem avtor problematizira oboroževanje in vojno nasploh ter opozarja na njihova politično-ekonomska ozadja. Spominja na podobne propagandne izdelke kakšnega Michaela Moora, le da gre v tem primeru za črno-bel film iz leta 1935. V tej posebni sekciji, imenovani *Veliki dokumentarci*, ki sta ju v okviru tretje DokMe pripravila Britanski filmski inštitut in Slovenska kinoteka, so bili zbrani britanski propagandni filmi iz predvojnega obdobja, ki jih zaznamuje izrazita levičarska drža. Govorijo o brezposelnosti, težkih socialnih razmerah, oboroževanju in vojni ... Kljub časovnemu razkoraku so se ti filmi tematsko uspešno zlili z ostalim programom DokMe 2006. To dejstvo priča o tem, da je dokumentarni film res dokument časa, ki pa je lahko prav tako aktualen tudi v nekem drugem času.

Festival DokMa, ki ga organizira Društvo za preoblikovanje družbene komunikacije – PIFF iz Maribora v sodelovanju s še nekaterimi drugimi soorganizatorji, je letos v Maribor pripeljal 46 filmov iz 18-ih držav. To je sicer pol manj kot lani; razlog za to je predvsem zapiranje starejših kinodvoran v središču Maribora, ki so ob prihodu multipleksov zaprle vrata. Kljub nekaterim organizacijskim težavam (neredna podnaslavljanja filmov) se mladi festival trudi osvetliti platna starih mariborskih kinodvoran in slovenskemu občinstvu približati, po mnenju organizatorjev, pri nas zapostavljeno zvrst dokumentarnega filma.

Festival, ki je letos potekal na treh različnih lokacijah, je odprl dokumentarni film *GITMO – Nova pravila vojne* (GITMO – The New Rules of War, 2005). Gre za švedski prispevek Erika Gandina in Tarika Saleha h kritiki ameriškega imperializma, ki želi, podobno kot v Berlinu nagrajeni *Pot v Guantanamo* (The Road to Guantanamo, 2006) Michaela Winterbottoma, pole-

mizirati o spornem ameriškem zaporu za domnevne teroriste na Kubi. Pri tem se nasloni na izključno dokumentarna gradiva in ne uporablja igranih prizorov. V okviru glavnega programa letošnje DokMe je pomembno omeniti tudi *Mi hranimo svet* (We Feed the World, 2005) Avstrijca Erwina Wagenhoferja, ki opozarja na temne in paradokсне plati globalizirane pridelave hrane; o njem je *Ekran* letos že pisal.

Kljub prevladi socialno in politično obarvanih vsebin je festival popestrilo tudi nekaj glasbenih dokumentarcev. Izstopala je sekcija indijskih dokumentarcev, ki na zelo neposreden način prikazujejo indijsko realnost. Nekaterim med njimi je celo onemogočeno predvajanje v domovini. Takšen je denimo *Čakanje* (Waiting, 2005) Atula Gupte, ki kaže težko in nepredvidljivo situacijo v indijskem Kašmirju, kjer vojska brez upravičenega razloga ugrablja moške, ki nato brez sledu izginejo. Njihove družine to lahko le pasivno opazujejo in se soočajo z eksistencialno ogroženo in negotovo prihodnostjo. V sekciji, poimenovani *Posebno slovenski*, namenjeni slovenskim dokumentarnim izdelkom, sta na priseljsko problematiko opozorila dva filma. In sicer *Američanke* Hanne A. W.

Slak ter *Bratstvo in enotnost* Marije Mojce Pungerčar. Prvi govori o slovenskih priseljencih v Ameriki, drugi o začasnih delavcih iz različnih balkanskih držav v Sloveniji. Filma sta se odvrtela zapovrstjo in s tem še bolj očitno relativizirala pozicijo domačina in priseljenca, saj so se slovenski gledalci lahko identificirali tako s prvimi kot drugimi.

Tekmovalni program je bil po besedah koordinatorke programskega odbora DokMe 2006 Aleksandre Goropevšek rezerviran za filme iz držav stare celine, ki še niso članice Evropske unije in tako težje pridejo do evropskih sredstev. Večina izmed sedmih filmov te sekcije je bila iz držav nekdanje Jugoslavije. Tričlanska mednarodna komisija je kot najboljšega med njimi okronala *Nimam ti nič lepega povedati* (Nemam ti šta reći lijepo, 2006) Gorana Devića iz Hrvaške, ki pripoveduje zgodbo o nerazrešenem umoru mlade ženske iz Siska ter o mladih, živelih v majhnih mestih, pri čemer je v ozadju vedno pridihi nedavne vojne. Posebno omembo je žirija podelila filmu *Rudarska opera* Olega Novkovića iz Srbije in Črne Gore.

MARTIN MARZIDOVŠEK